

AJALUGU

6. KLASS

Õppetöö: 2 tundi nädalas (70 tundi õppeaastas)

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

1. Teab, ajaloo periodiseerimise põhimõtteid ning et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline.
2. Teab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed.
3. Kasutab ajaloomõisteid kontekstis.
4. Teab näiteid kodukoha minevikust.
5. Teab, et Eesti ei ole alati olnud iseseisev ning teab olulisi sündmusi ja isikuid Eesti omariikluse kujunemisloos.
6. Mõistab, kuidas kujunes inimasustus.
7. Mõistab, et teadus ja tehnika on pidevas arengus ja mõjutavad inimesi ning ühiskonnaelu.
8. Oskab asetada end minevikus elanud inimese olukorda ning saab aru, et erinevast rollist vaadates on maailm erinev.
9. Teab, et eri aegadel on ühiskonnas olnud erinevad väärtussüsteemid, mida ei ole õige hinnata tänapäeva kontekstis.
10. Teab, mis tunnused on iseloomulikud demokraatlikele ja mittedemokraatlikele ühiskonnavormidele ajaloos.
11. Teab, millist liiki allikatest saab mineviku kohta teavet ja milliste tunnuste järgi saab allikate usaldusväärsust hinnata.
12. Teab näiteid kodukoha kultuuripärandist, olulisi inimesi ja nende rolli kodukoha kultuuriloos.
13. Märkab ja väärtustab minevikupärandit Eestis ja mujal.
14. Teab, kuidas meditsiin ja inimeste teadmised tervisest on aja jooksul muutunud.
15. Teab näiteid, kuidas inimkond on minevikus keskkonda mõjutanud.

1. Muinasaeg

Muinasajal hakkasid inimesed üle minema toidu korjamiselt ja jahipidamiselt põllumajandusele. See oli niivõrd oluline muutus, et seda nimetatakse põllumajanduslikuks revolutsiooniks. See võimaldas saaki suurendada ja tekkisid püüasulad, mis viis

tsivilisatsioonide tekkimiseni. Muinasajal tehti suuri edusamme tööriistade ja tehnoloogia valdkonnas. Näiteks võeti kasutusele metallid. Muinasaegne ühiskond oli sõltuv looduslikest ressurssidest ning inimesed pidid neid ressursse hoolikalt kasutama ja jälgima, et neid ei ammendataks. See on meile väärtuslikuks õppetunniks, kuidas ka tänapäeval jätkusuutlikult kooskõlas loodusega eksisteerida, hoida keskkonda enda ümber ja olla teadlik tarbija. Muinasaja käsitlemisel kinnistatakse õpilase oskust orienteeruda ajas, tunda ja kasutada kontekstis ajaloomõisteid, näha põhjuse-tagajärje seoseid, arendada erinevaid õpioskusi (nt analüüsioskus) jne. Eesti ning kitsamalt kodukoha ajalooaga tutvumine loob käsitletavate teemade ja paikadega isikliku seose.

Õpitulemused	Mõisted, märksõnad	Lõimingu võimalused: üldpädevused, läbivad teemad, teised õppeained
<p>ÕPILANE:</p> <p>teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajalooperioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele, põhjendab oma valikut</p> <p>kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid asjakohaselt</p>	<p>esiaeg ehk muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu, eKr, pKr, sajand, aastatuhat, kümnend, araabia number, Rooma number, ajalooallikad, arheoloogia</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>matemaatikapädevus - kasutab matemaatikale omaseid sümboleid ja meetodeid.</p> <p>Õpipädevus - ajajoon kui oluline ajalooalane mõiste, selle kasutamine.</p> <p>Digipädevus - koostab digivahendite abil ajajoone.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>teabekeskond ja meediakasutus - analüüsioskuse arendamine.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>matemaatika - aja mõõtmine: arvtelje koostamine, sajandite määramine, arvutamine - kui palju aega on ühest sündmusest möödunud?</p>
<p>ÕPILANE:</p> <p>toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu</p> <p>kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis</p> <ul style="list-style-type: none"> nimetab muinasaja perioode ja toob näiteid erinevate perioodidele 	<p>inimese kujunemine, kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, sugukond, küttimine ja korilus</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>Õpipädevus – õpilane kasutab õpitud tekstiloomes.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>teabekeskond ja meediakasutus - analüüsioskuse arendamine.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel - kirjaliku ja suulise eneseväljendusoskuse arendamine.</p> <p>usundiõpetus - maailma religioonide tekkimine.</p>

<p>iseloomulikest tunnustest, avastustest ja leiutistest</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid • seletab ja kasutab mõisteid kontekstis 		
<p><u>Eesti muinasaeg</u></p> <p>ÕPILANE:</p> <p>teab mõnda inimeste ajaloolist asulat, kirjeldab selle tekkimise ja kujunemise põhjusi</p> <p>teab ja esitleb lugusid oma kodukoha minevikust</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid Eestis • teab esimesi asulaid: Pulli ja Kunda Lammasmägi • teab mõnda kodukohas asuvat muistist või kodukoha inimasustuse tekkelugu 	<p>Pulli, Kunda Lammasmägi, alepõld, kindlustatud asula, kalmed</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>õpipädevus - oma teadmiste ja oskuste analüüsimine.</p> <p>suhtluspädevus - selge ja asjakohase eneseväljendus oskuse arendamine.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet – õpilane teab, et eestlaste käitumiskaad on ajaloos muutunud.</p> <p>teabekeskond ja meediakasutus - õppekäik teemaga seotud kohta kui füüsiline teabekeskond.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>kunstiõpetus - õpilane illustreerib oma teadmiste põhjal eestlaste eluolu muinasajal.</p>

2. Vanad Idamaad

Esimesed suured riigid tekkisid sooja kliimaga aladel üleujutavate jõgede orgudes, kus liikumine toimus peamiselt veeteede kaudu. Tänu üleujutustele oli muld viljakas ja sai tegeleda viljakasvatusega. Tekkis tööjaotus ning võrdsete inimeste kogukonnast eraldusid ajapikku teised ühiskonnakihid. Rahvaarvu kasvades oli vaja viljakat maad juurde saada. Selliste suurte tööde korraldamiseks – niisutuskanalite kaevamine, tammide ehitamine, ühiselt maa kaitsmine vaenlase eest – tekkisidki esimesed riigid ja võeti kasutusele kiri. Õpilasel kujuneb oskus orienteeruda ajaloolises ajas, oskus leida, analüüsida ning mõista seoseid ning mõtestada ajaloolise keskkonna kujunemist, nt miks kujunesid tsivilisatsioonid just suurte jõgede ääres või miks võeti kasutusele kiri. Kujuneb oskus töötada ajalookaardiga ning täita kontuurkaarti.

Õpitulemused	Mõisted, märksõnad	Lõimingu võimalused: üldpädevused, läbivad teemad, teised õppeained
<p>ÕPILANE:</p> <p>toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus</p> <p>nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi ning selgitab nende tähtsust</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid • oskab näidata kaardil Egiptust, Mesopotaamiat, Vana Indiat ja Vana Hiinat 	<p>tsivilisatsioon ehk kõrgkultuur, Egiptus ja Niilus, Mesopotaamia - Eufrat ja Tigris, Hiina - Huanghe ja Jangtse, India - Indus ja Ganges</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>õpipädevus - definitsioonikaardi koostamine, oma definitsiooni sõnastamine koos näidetega</p> <p>töötamine kaardiga - kontuurkaardile tsivilisatsioonide ja jõgede märkimine</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD: keskkond ja jätkusuutlik areng – tsivilisatsiooni tekkimine: arutletakse, mis tingimused olid soodsad, et esimesed tsivilisatsioonid tekkisid just jõgede äärde. Keskkonnast sõltusid inimeste tegevusalad.</p> <p>AINEALANE LÕIMING: ühiskonnaõpetus - riigi tunnused</p> <p>loodusõpetus - Euroopa ja Aasia kaart, jõed.</p>

Mesopotaamia

Õpitulemused	Mõisted, märksõnad	Lõimingu võimalused: üldpädevused, läbivad teemad, teised õppeained
<p>ÕPILANE:</p> <p>toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu</p> <p>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, milline oli Mesopotaamia riiklik korraldus • teab, kes oli Hammurapi 	<p>Sumerid, linnriik, Babüloonia, Hammurapi, seaduste kogu, kiilkiri, savitahvel, tsikuraat, Ištar, Marduk, potikeder ja ratas, Gilgameš</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>õpipädevus (ajaloo) kaardiga töötamise oskuse arendamine: kaardilt riikide leidmine, muutuste nägemine ja sõnastamine, allikatöö: Hammurapi seadustekogu lugemine ja arutelu.</p> <p>matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogia pädevus - ratta ja vankri leiutamine, astroloogia ja astronoomia tundmine, suured ehitised (tsikuraat, Babüloni rippuvad aiad, Ištari väravad)</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>keskkond ja jätkusuutlik areng – mesopotaamlaste oskus kasutada ära jõgesid kõrgkultuuri kujunemisel, leiutised, kiilkirja kasutuselevõtt</p>

<ul style="list-style-type: none"> mõistab Mesopotaamia kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning oskab tuua näiteid 		<p>AINEALANE LÕIMING: loodusõpetus - kaarditöö, looduslikud olud Lähis-Idas, maavarad, planeetide nimed</p> <p>ühiskonnaõpetus - mesopotaamlaste usund, linnriik kui ühiskonna valitsemise vorm</p> <p>eesti keel - küsimuste koostamine teksti põhjal ja neile vastamine, funktsionaalse lugemisoskuse arendamine</p>
---	--	---

Egiptus

Õpitulemused	Mõisted, märksõnad	Lõimingu võimalused: üldpädevused, läbivad teemad, teised õppeained
<p>ÕPILANE:</p> <p>nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi ning selgitab nende tähtsust</p> <p>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos</p> <p>kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis</p> <ul style="list-style-type: none"> teab, milline oli Egiptuse riiklik korraldus ning kes olid Thutmosis III, Ramses II, Tutankhamon kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse näitel tunneb Egiptuse kultuuri- ja teadussaavutusi meditsiinis, matemaatikas, astronoomias toob näiteid kujutatavast kunstist, teab mõnda Egiptuse püramiide 	<p>Vaarao, preestrid, templid, ametnikud, orjad, hieroglüüfid, papüürus, palsameerimine, muumia, sarkofaag, püramiidid, kalender, aritmeetika ja geomeetria</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>õpipädevus - (ajaloo) kaardiga töötamise oskuse arendamine.</p> <p>suhtluspädevus - asjakohase kirjaliku eneseväljenduse arendamine.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikkus inimeseks, Vana-Egiptuse kultuuripärand kaasajal.</p> <p>väärtused ja kõlblus - orjapidamine antiikajal ja inimelu väärtus tänapäeval.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel - kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamine.</p> <p>inglise keel - videodest teabe saamine ja selle mõistmine.</p> <p>kunstiõpetus - Egiptuse teemalise pildi joonistamine.</p> <p>usundiõpetus - Õiglusejumalanna Maat</p>

Vahemere idaranniku kõrgkultuurid: Foiniikia, Iisraeli ja Juuda riik

Õpitulemused	Mõisted, märksõnad	Lõimingu võimalused: üldpädevused, läbivad teemad, teised õppeained
<p>ÕPILANE:</p> <p>toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ajaloos</p> <ul style="list-style-type: none"> teab, et foiniiklased head meresõitjad, võtsid kasutusele tähestiku teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon teab, mis on Vana Testament 	<p>Tähestik, meresõitjad, Kartaago.</p> <p>ainujumala usk, Jahve, Mooses, Vana Testament, kümme käsku</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED: kultuuri ja väärtuspädevus - suhtume lugupidavalt teistesse kultuuridesse, juutide usk, kultuur ja riiklus, foiniiklased leiutasid tähestiku</p> <p>õpipädevus (ajaloo) kaardiga töötamise oskuse arendamine: kaardilt riikide leidmine, muutuste nägemine ja sõnastamine, allikatöö: Vana Testament, kümme käsku, lugemine ja arutelu.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD: väärtused ja kõlblus - õpilane tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid (kümme käsku ja nende tähendus)</p> <p>kultuuriline identiteet - kujundatakse õpilase arusaamist kultuuride mitmekesisusest, kultuuril ja religioonil on inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana oluline roll</p> <p>AINEALANE LÕIMING: loodusõpetus - kaarditöö, looduslikud olud Lähis-Idas, maavarad, purpurpunase värvi saamine</p> <p>ühiskonnaõpetus - judaism, Iisrael. Kaubandus jõukuse alusena (Foiniikia jõukad kaubalinnad)</p>

Vana-India ja Vana-Hiina

Vana-India ja Vana-Hiina kuuluvad maailma vanimate kõrgkultuuride hulka. Sealt on pärit mitmed teadmised ja leiutised, mida igapäevaelus kasutame. Tänapäeva Hiina Rahvavabariik ja India Vabariik on maailma suurima rahvaarvuga riigid ning avaldavad olulist mõju maailma majandusele ja poliitikale. Hiina ja India ajaloo, kultuuri ning religiooni tundmine aitab kaasa avara silmaringiga tolerantse maailmakodaniku kujunemisele, kes väärtustab kultuurilist mitmekesisust.

Õpitulemused	Mõisted, märksõnad	Lõimingu võimalused: üldpädevused, läbivad teemad, teised õppeained
<p>ÕPILANE:</p>	<p>India ja Indus, Ganges,</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p>

<p>nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi ning selgitab nende tähtsust</p> <p>teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist ja inimese sotsiaalsest rollist ühiskonnas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et Vana-India ja Hiina kõrgkultuurid tekkisid suurte jõgede äärde • teab, mis on kastisüsteem • toob näiteid India ja Hiina avastustest ja leiutistest • mõistab, et erinevates piirkondades on erinevad usulised tõekspidamised ja väärtussüsteemid, mida ei ole õige hinnata tänapäeva kontekstis 	<p>kastisüsteem, usulised tõekspidamised, budism, kunst, kirjandus, arvutussüsteem, male, Hiina ja Huang He, Jangtse, keisriigi algus, Hiina müür, Suur Siiditee, kompass, paber, Konfutsius</p>	<p>kultuuri- ja väärtuspädevus - peab lugu Vana India ja Hiina kultuurist ja religioosetest tõekspidamistest, panusest maailma kultuurilukku.</p> <p>õpi- ja suhtluspädevus – töötab rühmas, võtab vastutuse oma ülesande tegemisel, otsib infot, sõnastab olulise, jagab kohustusi, suhtleb rühmaliikmetega viisakalt.</p> <p>eneseääratluspädevus – õpilane reflekteerib õpitut, mis õnnestus hästi, mida peab veel harjutama</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet – õpilane väärtustab kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis</p> <p>tehnoloogia ja innovatsioon - väärtustab Hiinas ja Indisas kasutusele võetud leiutisi ja innovatsiooni</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel - kirjaliku ja suulise eneseväljendusoskuse arendamine.</p> <p>kunstiõpetus - postri või esitluse kujundamine</p>
--	--	--

3. Vana-Kreeka ja Vana-Rooma

Vana-Kreeka ja Vana-Rooma ajalugu, kultuur ning teadussaavutused on oluliselt mõjutanud inimeste arusaama meid ümbritsevast maailmast ning inimeste vahelistest suhetest. Lääne kultuur ja lääneliku demokraatia põhimõtted pärinevad Vana-Kreekast. Kreeka filosoofid leiutasid tänapäeva teaduse ning Kreeka ajaloos peituvad lääne meditsiini juured. Rooma impeeriumis arenes välja võrdsusel ja õiglusel põhinev õigussüsteem. Paljud antiikaja tehnoloogilised saavutused (teedevõrk, akveduktid, termid) on aluseks tänapäeva tehnilistele lahendustele.

Antiikaja ajaloo õppimise kaudu kujundame kultuuriteadlikku inimest, kes tajub kultuuri rolli inimeste mõtte- ja käitumislaidi mõjutajana ning selle muutumist ajaloo jooksul. See võimaldab näha paralleele mineviku ja tänapäeva vahel ning analüüsida põhjuse-tagajärg seoseid. Antiikajaloo kaudu puutub õpilane kokku uute mõistetega, mille tundmine ja kontekstis kasutamine laiendab õpilase oskussõnavara. Sõnavara rikkus on omakorda mõtlemise alus. Töötamine erinevate allikate ja kaartidega võimaldab arendada õpilase funktsionaalset kirjaoskust, oskust teha järeldusi, luua seoseid ning kriitiliselt hinnata erinevate allikate usaldusväärsust.

Vana-Kreeka

Õpitulemused	Mõisted, märksõnad	Lõimingu võimalused: üldpädevused, läbivad teemad, teised õppeained
<p><u>Kreea-Mükeene kultuur</u></p> <p>ÕPILANE:</p> <p>kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis</p> <p>toob näiteid sündmustest ja protsessides maailma ajaloos</p> <ul style="list-style-type: none"> oskab näidata kaardil: Kreeka, Kreea, Balkani poolsaar, Ateena, Sparta teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreea-Mükeene kultuurist 	<p>Balkani poolsaar,</p> <p>Hellas ja hellenid, barbarid, Kreeka, Kreea, Ateena, Sparta, Knossos, Mükeene</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>õpipädevus - (ajaloo) kaardiga töötamise oskuse arendamine.</p> <p>suhtluspädevus - asjakohase kirjaliku eneseväljenduse arendamine.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet – õpilase kujunemine kultuuriteadlikuks inimeseks, kes teab, et antiikkultuuri juured peituvad Kreete-Mükeene kultuuris.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel - kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamine, sidusate lausete moodustamine.</p>
<p><u>Kreeka linnriigid</u></p> <p>ÕPILANE:</p> <p>teab näiteid erinevatest ühiskonnaelu vormidest antiikajal ja kirjeldab nende erisusi</p> <p>kirjeldab joonise abil ajaloolist asulat</p> <p>toob näiteid ajaloomälestistest ja selgitab, miks need on kultuuriloos olulised</p> <ul style="list-style-type: none"> kirjeldab Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust ja eluolu Ateena ja Sparta näitel, võrdleb neid kirjelduse põhjal 	<p>polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, Perikles, Kreeka-Pärsia sõjad (Maratoni lahing)</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>õpipädevus - koostööoskuse arendamine, eriarvamustega arvestamine.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>teabekeskond ja meediakasutus - analüüsioskuse arendamine.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel - funktsionaalse lugemis- ja kirjaoskuse arendamine.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • seletab ja kasutab järgmisi mõisteid: polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori 		
<p><u>Vana-Kreeka kultuur ja teadus</u></p> <p>ÕPILANE:</p> <p>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos</p> <p>teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist</p> <p>iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hinnates nende usaldusväärsust</p> <ul style="list-style-type: none"> • toob näiteid Vana-Kreeka kultuuri- ja teadussaavutustest • oskab nimetada tähtsamaid kreeka mõtlejaid • jutustab olümpiamängudest ja kreeka kunstist • püüab vaadelda maailma minevikus elanud inimeste pilgu läbi ning mõistab Vana-Kreeka kultuuri mõju Euroopa ajaloole 	<p>Homeros, eeposed “Ilias” ja “Odüsseia”</p> <p>Herakles, komöödia ja tragöödia, Zeus, Olümpia, olümpiamängud, 776 eKr, templid, arhitektuur, skulptuur, vaasimaalid, Herodotos, nt Pythagoras, Hippokrates, Sokrates, Platon, Aristoteles</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>kultuuri- ja väärtuspädevus - seoste leidmine kultuuripärandi ja nüüdiskultuuri vahel.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet - õpilase kujunemine kultuuriteadlikuks inimeseks. Õpilane teab Vana-Kreeka kultuuril on suur mõju tänapäevale.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel ja kirjandus- funktsionaalse lugemisoskuse arendamine ja küsimuste formuleerimine, nimede/terminite ortograafia. Eepos.</p> <p>kehaline kasvatus - olümpiamängud antiikajal ja tänapäeval.</p> <p>kunstiõpetus - oma igapäevaelust valitud seiga vaasimaalina kujutamine.</p>
<p><u>Hellenism</u></p> <p>ÕPILANE:</p> <p>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos</p> <p>toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ajaloos</p>	<p>Aleksander Suur, hellenism, Aleksandria, seitse maailmaime, nt Eukleides, Archimedes, Ptolemaios</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>õpipädevus - (ajaloo)kaardiga töötamise oskuse arendamine.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet - hellenismiaja kultuurisaavutuste kaudu kultuuripärandi väärtustamine.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>kunstiõpetus - vabal valikul hellenismiaja kultuurisaavutuse/</p>

<p>teab näiteid erinevatest ühiskonnaelu vormidest antiikajal ja kirjeldab nende erisusi</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, kes oli Aleksander Suur ja kirjeldab tema vallutuste tagajärgi • selgitab, mis on hellenism ning toob näiteid hellenismiaja kultuuri- ja teadussaavutustest 		<p>vanaaja seitsme maailmaime kujutamine.</p>
--	--	---

Vana-Rooma

Õpitulemused	Mõisted, märksõnad	Lõimingu võimalused: üldpädevused, läbivad teemad, teised õppeained
<p><u>Rooma riigi tekkimine</u></p> <p>ÕPILANE:</p> <p>toob näiteid sündmustest ja protsessides maailma ajaloos</p> <p>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos</p> <p>kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis</p> <p>paigutab ajatelejele ajaloosündmusi, kasutades õigesti ajaühikuid, lahendab ajateleje abil ülesandeid</p> <ul style="list-style-type: none"> • näitab kaardil: Apenniini poolsaar, Vahemeri, Rooma linn, Tiberi jõgi, Alpi mäestik • teab Rooma riigi tekkelugu ning teab, kes oli Romulus ja miks on ta oluline Rooma kultuuriloos 	<p>Apenniini poolsaar, Vahemeri, Rooma, Tiberi jõgi, Alpi mäestik, Romulus, 753 eKr, Kapitolium, foorum, ladina keel, etruskid</p>	<p>ÜLDPÄDEVUS: kultuuri ja väärtuspädevus - lugupidamine teise kultuuri suhtes: legend Romulusest ja Remusest, pronksist emahunt Rooma linna sümbolina, ladina keel, millest kujunes sajanditeks Euroopas kirjakeel</p> <p>õpipädevus: kujundatakse oskust töötada kaardi, ajajoone ja tekstiga</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD: kultuuriline identiteet - Rooma kultuuri mõju teiste rahvaste ajaloole</p> <p>keskkond ja jätkusuutlik areng - Rooma linna teke Tiberi jõe kaldale, soo kuivendamine - foorum</p> <p>AINEALANE LÕIMING - loodusõpetus - Apenniini ps, Itaalia geograafiline asend ja loodusolud</p> <p>matemaatika - Rooma linna vanuse arvutamine, kuningate ajajärgu pikkus.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • paigutab ajatelejele Rooma linna asutamise aasta • selgitab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: Kapitoorium, foorum, ladina keel 		
<p><u>Rooma vabariik</u></p> <p>ÕPILANE:</p> <p>kirjeldab ajalooksündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost</p> <p>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab Rooma vabariigi riigikorda • kirjeldab ja näitab kaardi abil Rooma riigi laienemist • teab, kuidas said roomlased Vahemere maade valitsejateks • seletab, miks ja kuidas lõppes vabariigi ajajärk • teab, kes oli Caesar ja ja põhjendab tema olulisust 	<p>vabariik, senat, konsul, rahvakoosolek, Puunia sõjad, Hannibal, Kartaago, Caesar, leegion, kodusõda</p>	<p>ÜLDPÄDEVUS:</p> <p>õpipädevus - küsimuste koostamine teksti kohta, kaaslase intervjuerimine ja info edasirääkimine</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD: kultuuriline identiteet - Rooma kultuuri mõju teiste rahvaste ajaloole</p> <p>AINEALANE LÕIMING: loodusõpetus - kaart. Hannibali teekond üle Alpide</p>
<p><u>Eluolu Vanas-Roomas</u></p> <p>ÕPILANE:</p> <p>teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist ja inimese sotsiaalsest rollist ühiskonnas</p> <p>toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu</p> <p>kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis</p>	<p>patriitsid, plebeid, rahvatribuun, perekond, ori, gladiaator</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED: õpipädevus - vastastikuse õpetamise meetod tagab, et kõik õpilased on kogu tunni vältel aktiivsed ja kujundavad tunni vältel mitmesuguseid olulisi oskusi (teksti lugemine, olulise väljatoomine, teistele oma teema õpetamine ning refleksioonifaasis õpitu meenutamine).</p> <p>kultuuri- ja väärtuspädevus - orjandusliku Rooma ühiskonna väärtused.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>väärtused ja kõlblus - õpilane mõistab, et orjanduslikus Roomas olid teistsugused väärtuspõhimõtted ning me ei saa neid hinnata.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p>

<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab eluolu Rooma riigis • teab mõisteid: patriitsid, plebeid, rahvatribuun, gladiaator ja kasutab neid õiges kontekstis 		<p>eesti keel - funktsionaalne lugemine, lühidalt olulise kirja panemine, selgesõnaliselt oma mõtete edasi andmine, st oma teema õpetamine.</p>
<p><u>Kultuur ja religioon Vanas-Roomas</u></p> <p>ÕPILANE:</p> <p>teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist</p> <p>toob näiteid ajaloomälestistest ja selgitab, miks need on kultuuriloos olulised</p> <p>toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab roomlaste usule iseloomulikke jooni • mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos • teab, kes oli Jeesus Kristus ning mõistab tema olulisust kultuuriloos • kasutab uusi mõisteid õiges kontekstis 	<p>templid, amfiteater, akvedukt, triumf, Colosseum, kristlus, Uus Testament, piibel</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>kultuuri- ja väärtuspädevus - seoste leidmine kultuuripärandi ja nüüdiskultuuri vahel.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet - õpilase kujunemine kultuuriteadlikuks inimeseks. Õpilane teab Vana-Rooma kultuuril on suur mõju tänapäevale.</p> <p>keskkond ja jätkusuutlik areng - akveduktid, teede ehitus, termid, kanalisatsioon</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel ja kirjandus- funktsionaalse lugemisoskuse arendamine ja küsimuste formuleerimine, nimede/terminite ortograafia.</p> <p>kunstiõpetus - plakati illustreerimine, arhitektuuriliste saavutuste kujutamine pildina.</p>
<p><u>Rooma keisririik</u></p> <p>ÕPILANE:</p> <p>toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ajaloos</p> <p>teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajalooperioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele</p>	<p>provints, Lääne-Rooma, Ida-Rooma, Augustus, Konstantinoopol, 476, hunnid, suur rahvasterändamine</p>	<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>õpipädevus - ajalookaardi abil teadmiste hankimine ja sõnastamine, ajajoone kasutamine orienteerumaks ajaloolises ajas, sündmuste jagamine Rooma ajaloo eri perioodidesse.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD: väärtused ja kõlblus - õpilane mõistab, et orjanduslikus Roomas olid teistsugused väärtuspõhimõtted ning me ei saa neid hinnata tänapäeval harjunud vaatenurgast.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p>

**paigutab ajateljele ajaloosündmusi ja -
perioode, kasutades õigesti ajaühikuid;
lahendab ajatelje abil ülesandeid**

**nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab
nende olulisust kultuuriloos**

- selgitab Rooma keisririigi
valitsemiskorda
- tunneb Rooma ühiskonna üldist
arengut keisririigi ajal
- teab, miks lõhenes Rooma
keisririik
- teab, kes oli Augustus ja põhjendab
tema olulisust
- teab, millal ja miks lagunes Rooma
keisririik

eesti keel - funktsionaalse lugemise kujundamine, küsimuste koostamine,
selge eneseväljenduse arendamine.

matemaatika - ajajoonete daatumite kandmine, Augustuse valitsemisaja
arvutamine.